

תנ"ך

2 יחידות לימוד

הוראות לנבחן

- א. משך הבחינה: שתיים וארבעים וחמש דקות.
- ב. מבנה השאלון ומפתח ההערכה: בשאלון זה חמישה פרקים.
פרק ראשון	—	ספר בראשית	—	(12x2)	—	24 נקודות
פרק שני	—	היסטוריוגרפיה ונבואה	—	(20x2)	—	40 נקודות
פרק שלישי	—	נושאי החובה	—	(6x3)	—	18 נקודות
פרק רביעי	—	נושאי ההרחבה	—	(6x1)	—	6 נקודות
פרק חמישי	—	קטע שלא נלמד	—	(4x3)	—	<u>12 נקודות</u>
	—	סה"כ	—		—	100 נקודות
- ג. חומר עזר מותר בשימוש: תנ"ך שלם בלי פירושים, בלי תוספות ובלי תרגום. מותר להשתמש בתנ"ך שיש בו מפות.
- ד. הוראות מיוחדות: (1) אל תעתיק את השאלה; כתוב את מספרה בלבד. (2) התרכז בנושא. שים לב לכתב, לכתיב ולפיסוק.

הערה: בקטעים מן התנ"ך השם המפורש בא בצורת ה'.

כתוב במחברת הבחינה בלבד, בעמודים נפרדים, כל מה שברצונך לכתוב כטיוטה (ראשי פרקים, חישובים וכדומה).
רשום "טיוטה" בראש כל עמוד טיוטה. רישום טיוטות כלשהן על דפים שמחוץ למחברת הבחינה עלול לגרום לפסילת הבחינה!

ההנחיות בשאלון זה מנוסחות בלשון זכר ומכוונות לנבחנות ולנבחנים כאחד.

בהצלחה!

/המשך מעבר לדף/

השאלות

פרק ראשון — ספר בראשית (24 נקודות)

ענה על שתי השאלות 1-2.

בכל שאלה ענה על סעיף א — חובה (7 נקודות) ועל אחד מן הסעיפים ב-ג (5 נקודות).

(לכל שאלה — 12 נקודות)

1. קרא בראשית, א', 1-19.

א בְּרֵאשִׁית בָּרָא אֱלֹהִים אֶת הַשָּׁמַיִם וְאֶת הָאָרֶץ: וְהָאָרֶץ
הָיְתָה תֵהוֹ וְבָהוּ וְחָשֶׁךְ עַל־פְּנֵי תְהוֹם וְרוּחַ אֱלֹהִים מְרַחֶפֶת
עַל־פְּנֵי הַמַּיִם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי־אֹר וַיְהי־אֹר: וַיֹּרָא אֱלֹהִים
ה אֶת־הָאֹר כִּי־טוֹב וַיַּבְדֵּל אֱלֹהִים בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לְאֹר יוֹם וּלְחֹשֶׁךְ קִרָּא לַיְלָה וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם
אֶחָד:

ו וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי רָקִיעַ בְּתוֹךְ הַמַּיִם וַיְהי מַבְדִּיל בֵּין מַיִם
ז לַמַּיִם: וַיַּעַשׂ אֱלֹהִים אֶת־הָרָקִיעַ וַיַּבְדֵּל בֵּין הַמַּיִם אֲשֶׁר
ח מִתַּחַת לָרָקִיעַ וּבֵין הַמַּיִם אֲשֶׁר מֵעַל לָרָקִיעַ וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא
אֱלֹהִים לָרָקִיעַ שָׁמַיִם וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שֵׁנִי:
ט וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יִקְווּ הַמַּיִם מִתַּחַת הַשָּׁמַיִם אֶל־מָקוֹם אֶחָד
י וַתֵּרָאֵה הַיַּבֶּשֶׁה וַיְהי־כֵן: וַיִּקְרָא אֱלֹהִים לַיַּבֶּשֶׁה אָרֶץ וּלַמְּקוֹהָ
יא הַמַּיִם קָרָא יַמִּים וַיֹּרָא אֱלֹהִים כִּי־טוֹב: וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים תִּדְשֵׂא
הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֶּרַע זֶרַע עֵץ פֶּרִי עֵץ פֶּרִי לַמִּינֹה אֲשֶׁר
יב זֶרְעוּבוּ עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן: וַתּוֹצֵא הָאָרֶץ דָּשָׂא עֵשֶׂב מִזֶּרַע
זֶרַע לַמִּינֹהוּ וְעֵץ עֵשֶׂה פֶרִי אֲשֶׁר זֶרְעוּבוּ לַמִּינֹהוּ וַיֹּרָא אֱלֹהִים
יג כִּי־טוֹב: וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם שְׁלִישִׁי:

יד וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים יְהי מְאֹדָת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַבְדִּיל בֵּין הַיּוֹם
טו וּבֵין הַלַּיְלָה וַהֲיוּ לְאֹתוֹת וּלְמוֹעֲדִים וּלְיָמִים וּשְׁנִים: וַהֲיוּ
טז לַמְּאֹדָת בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל־הָאָרֶץ וַיְהי־כֵן: וַיַּעַשׂ
אֱלֹהִים אֶת־שְׁנֵי הַמְּאֹדָת הַגְּדֹלִים אֶת־הַמָּאֹר הַגָּדֹל לְמַמְשְׁלַת
הַיּוֹם וְאֶת־הַמָּאֹר הַקָּטָן לְמַמְשְׁלַת הַלַּיְלָה וְאֵת הַכּוֹכָבִים:
יז וַיִּתֵּן אֹתָם אֱלֹהִים בְּרָקִיעַ הַשָּׁמַיִם לְהַאִיר עַל־הָאָרֶץ: וּלְמַשֵּׁל
יח בַּיּוֹם וּבַלַּיְלָה וּלְהַבְדִּיל בֵּין הָאֹר וּבֵין הַחֹשֶׁךְ וַיֹּרָא אֱלֹהִים
יט כִּי־טוֹב: וַיְהי־עֶרֶב וַיְהי־בֹקֶר יוֹם רְבִיעִי:

ענה על סעיף א (**חובה**).

א. קרא את דברי חדוה דנון:

אחד הרעיונות המרכזיים בספר בראשית הוא שהבריאה מתוכננת ובאה לקיים סדר בעולם.

(אתר תנ"ך בחינוך הממלכתי [2016], דנון, ח', **הצצה ב"חלון הראווה" של התנ"ך — בראשית א.**

אוחזר ב-9 ביולי 2016 מ־ cms.education.gov.il)

(1) איזה ביטוי, החוזר בקטע **מבראשית**, א' שלפניך, יכול לבסס את דברי דנון?

הסבר את דבריך. (4 נקודות)

(2) האל הבורא יצר סדר בתווה ובוהו וגם השליט סדר במהלך הבריאה.

על פי דברים אלה, מה אפשר ללמוד על היחס בין האל לבין העולם? (3 נקודות)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא פסוק 2 בקטע שלפניך, וגם **ישעיה**, מ"ה, 7: "יוצר אור ובורא חֹשֶׁךְ עֲשֵׂה שְׁלוֹם וּבוֹרֵא

רַע אֲנִי ה' עֲשֵׂה כָל אֱלֹהִים".

(1) ציין מהי הסתירה בין הכתוב ב**בראשית**, א', 2 ובין הכתוב ב**ישעיה**, מ"ה, 7.

(2 נקודות)

(2) על פי הכתוב ב**בראשית**, א', 5 הסבר מה עשוי ליישב את הסתירה שצינת

בתת-סעיף ב(1). (3 נקודות)

ג. (1) קרא פסוקים 14-19 בקטע שלפניך. יש הטוענים שבריאת המאורות

יש שלילת מיתוס (דה־מיתולוגיזציה). הוכח טענה זו מן הכתוב, והסבר את דבריך.

(3 נקודות)

(2) על פי תיאור בריאת המאורות, נברא העולם למען האדם. הסבר קביעה זו על פי

פסוקים 14-19 בקטע שלפניך. (2 נקודות)

2. קרא בראשית, ל"ב, 22-32.

כב וַיִּקַּם וּבְלִילָהּ הוּא וַיִּקָּח אֶת־שְׁתֵּי נָשָׁיו וְאֶת־שְׁתֵּי שָׁפְחָתָיו
 כג וְאֶת־אֶחָד עָשָׂר יְלָדָיו וַיַּעֲבֹר אֶת מַעְבְּרַיִם יַקֵּן: וַיִּקָּחֶם וַיַּעֲבֹרֶם
 כד אֶת־הַנַּחַל וַיַּעֲבֹר אֶת־אֲשֶׁר־לוֹ: וַיּוֹתֵר יַעֲקֹב לְבָדּוֹ וַיַּאֲבֹק
 כה אִישׁ עִמּוֹ עַד עֲלוֹת הַשָּׁחַר: וַיֵּרָא כִּי לֹא יָכֹל לוֹ וַיַּגַּע בְּכַף־
 כו יָרְכּוֹ וַתִּקַּע בְּפִי־יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּהַאֲבִקּוֹ עִמּוֹ: וַיֹּאמֶר שְׁלַחֲנִי כִּי
 כז עָלָה הַשָּׁחַר וַיֹּאמֶר לֹא אֲשַׁלַּחְךָ כִּי אִם־בְּרַכְתָּנִי: וַיֹּאמֶר
 כח אֵלָיו מֶה־שֵּׁמֶךָ וַיֹּאמֶר יַעֲקֹב: וַיֹּאמֶר לֹא יַעֲקֹב יֹאמֶר עוֹד
 שֵׁמֶךָ כִּי אִם־יִשְׂרָאֵל כִּי־שָׁרִיתָ עִם־אֱלֹהִים וְעִם־אֲנָשִׁים
 כט וַתּוֹכַל: וַיִּשְׁאַל יַעֲקֹב וַיֹּאמֶר הִגִּידָה נָא שֵׁמֶךָ וַיֹּאמֶר לָמָּה
 ל זה תִּשְׁאַל לְשִׁמִּי וַיְבַרֵךְ אֹתוֹ שֵׁם: וַיִּקְרָא יַעֲקֹב שֵׁם הַמָּקוֹם
 לא פְּנִיָּאל כִּי־רָאִיתִי אֱלֹהִים פָּנִים אֶל־פָּנִים וַתִּנָּצַל נַפְשִׁי: וַיִּזְרַח־
 לב לוֹ הַשֶּׁמֶשׁ כְּאֲשֶׁר עָבַר אֶת־פְּנוּאֵל וְהוּא צֹלַע עַל־יָרְכּוֹ: עַל־
 כֵּן לֹא־יֵאכְלוּ בְנֵי־יִשְׂרָאֵל אֶת־גִּיד הַנֶּשֶׁה אֲשֶׁר עַל־כַּף הַיָּרֶךְ
 עַד הַיּוֹם הַזֶּה כִּי נָגַע בְּכַף־יָרֶךְ יַעֲקֹב בְּגִיד הַנֶּשֶׁה:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) על פי הכתוב, הדמות הנאבקת עם יעקב היא "איש". הבא שתי ראיות מן הכתוב

שהאיש הוא מלאך אלוהים. (3 נקודות)

(2) במדרש נכתב: אין אנו יודעים מי ניצח - אם מלאך, אם יעקב (בראשית רבה, ע"ז, ג')

הבא מן הקטע שלפניך ראיה אחת שהמלאך ניצח את יעקב, וראיה אחת שיעקב ניצח

את המלאך, והסבר כל אחת מן הראיות. (4 נקודות)

(שים לב: המשך השאלה בעמוד הבא)

ענה על אחד מן הסעיפים ב-ג.

ב. קרא את דבריו של גיל קופטש על **בראשית**, ל"ב:

[...] או שמדובר ביעקב עצמו שנאבק בעצמו. אותו איש בא כדי לוודא שיעקב יתעמת עם המציאות ולא יברח ממנה. יעקב עושה עם עצמו חשבון נפש נוקב. וכואב. הוא ממש הולך מכות עם עצמו. ונפצע. עד שבאיזה שלב כבר עולה השחר, הדברים מתחילים להתבהר [...]
יעקב התגבר על עצמו. הוא כבר לא יעקב [...] אלא ישראל [...]

(אתר תנ"ך ביחד 929 [2016], קופטש, ג', מאבק יעקב עם עצמו. אוחזר ב-9 ביולי, 2016 מ' www.929.org.il)

(1) על פי דבריו של קופטש, במי נאבק יעקב? (נקודה אחת)

(2) לדעתך, איזה מאבק משמעותי יותר עבור יעקב — המאבק על פי הסיפור המקראי או המאבק על פי דברי קופטש? נמק את תשובתך. (4 נקודות)

ג. קרא את המדרש שלפניך:

אמר לו יעקב: כיון שאתה שרו של עֶשָׂו [המלאך השומר על עֶשָׂו], לא אניחך עד שתמחול [תסלח] לי מן הברכה שברכני אבא.
אמר לו: ומי מתרעם [כועס] עליך?
אמר לו: שאמר לי עֶשָׂו: "הכי קרא שמו יעקב ויעקבני זה פעמים". [ואז] "ויברך אותו שם". וזאת הברכה שברכו, שמחל לו על הברכות.

(מדרש אגדה בובר, ל"ב)

(1) על פי המדרש, מהי הברכה שבירך המלאך את יעקב? (2 נקודות)

(2) על פי המדרש, לסיפור המתחיל ב**בראשית**, כ"ז יש סיום מוצלח.

הסבר קביעה זו. (3 נקודות)

/המשך בעמוד 6/

פרק שני — היסטוריוגרפיה ונבואה (40 נקודות)

ענה על שתיים מן השאלות 3-5.

בכל שאלה שבחרת, ענה על סעיף א — חובה (8 נקודות) ועל שניים מן הסעיפים ב-ד (לכל סעיף — 6 נקודות).

(לכל שאלה — 20 נקודות)

3. קרא מלכים א, י"ח, 21-24; 40-45.

מלכים א, י"ח, 21-24

כא וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הָעַם
וַיֹּאמֶר עַד־מָתַי אַתֶּם פֹּסְחִים עַל־שְׁתֵּי הַסַּעֲפִים אִם־הָאֱלֹהִים לָכֵן אַחֲרָיו וְאִם־הַבַּעַל לָכֵן אַחֲרָיו וְלֹא־עָנּוּ הָעַם אֹתוֹ דָּבָר: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הָעַם אֲנִי נֹתַרְתִּי נְבִיא לַהֲבִי וְנְבִיאֵי הַבַּעַל אַרְבַּע־מֵאוֹת וְחֲמִשִּׁים אִישׁ: וַיִּתְּנוּ־לָנוּ שְׁנַיִם פָּרִים וַיִּבְחָרוּ לָהֶם הַפָּר הָאֶחָד וַיִּנְתְּחוּ וַיִּשְׂמוּ עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא יִשְׂמוּ וְאֲנִי אֵעֲשֶׂה וְאֶת־הַפָּר הָאֶחָד וְנִתְּלָה עַל־הָעֵצִים וְאֵשׁ לֹא אִשִּׁים: וְקִרְאתֶם בְּשֵׁם אֱלֹהֵיכֶם וְאֲנִי אֶקְרָא בְּשֵׁם־יְהוָה וְהָיָה אֱלֹהִים אֲשֶׁר־יַעֲנֶה בְּאֵשׁ הוּא הָאֱלֹהִים וַיַּעַן כָּל־הָעַם וַיֹּאמְרוּ טוֹב הַדָּבָר:

מלכים א, י"ח, 40-45

מ וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הָעַם תִּפְשׁוּ אֶת־נְבִיאֵי הַבַּעַל אִישׁ אֶל־יָמֻלֶט מֵהֶם וַיִּתְּפְשׂוּם וַיִּזְרְדּוּם אֱלֹהֵי הָעַם וַיִּשְׁחָטוּם שָׁם: וַיֹּאמֶר אֱלֹהֵי הָעַם לְאַחָאֵב עֲלֶה אֲכַל וְשִׁתָּה כִּי־קוֹל הַמֶּזֶן הַגָּשָׁם: וַיַּעֲלֶה אַחָאֵב לְאָכַל וּלְשִׁתּוֹת וְאֱלֹהֵי הָעַם אֶל־דָּאֵשׁ הַכְּרָמִל וַיִּגְהַר אֲרֻצָּה וַיִּשֶׁם פָּנָיו בֵּין בָּרָכוֹ: וַיֹּאמֶר אֶל־נָעֲרָיו עֲלֶה־נָּא הִבֵּט דֶּרֶךְ־יָם וַיַּעַל וַיִּבֹט וַיֹּאמֶר אֵין מְאוֹמָה וַיֹּאמֶר שֶׁב שְׁבַע פַּעֲמִים: וַיְהִי בִשְׂבָעִית וַיֹּאמֶר הִנֵּה־עַב קָטָנָה כְּכַף־אִישׁ עֲלֶה מִיָּם וַיֹּאמֶר עֲלֶה אִמְד אֶל־אַחָאֵב אֶסֶד וְרִיד וְלֹא יַעֲזֹרְכָה הַגָּשָׁם: וַיְהִי עַד־כֹּה וְעַד־כֹּה וְהַשְּׂמִים הִתְקַדְּרוּ עֲבִים וְרוּחַ וַיְהִי גָשֶׁם גָּדוֹל וַיִּרְכַּב אַחָאֵב וַיֵּלֶךְ יוֹדְעָאֵלָה:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) קרא פסוקים 24-21 שלפניך.

הסבר מהי מטרת המבחן שאליהו מציע לערוך. בסס את דבריך על הכתוב.

(4 נקודות)

(2) קרא פסוקים 45-41 שלפניך.

בפסוקים אלה מתואר סיום הבצורת. הסבר כיצד ירידת הגשם קשורה למבחן שערך

אליהו בפסוקים 24-21. (4 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. קרא פסוקים 24-21 שלפניך.

"ולא ענו העם אתו דבר" (פסוק 21).

רד"ק מפרש: לא רצו לומר לו לא 'הן' ולא 'לאו', לפי שהיו מסופקים (מטילים ספק) בדבר;

אבל כששמעו הבחינה, ענו ואמרו 'טוב הדבר'.

על פי פירוש רד"ק, מדוע תחילה לא ענה העם לאליהו, אך מאוחר יותר הסכים להצעתו?

ג. קרא פסוקים 44-41 שלפניך.

(1) יש הטוענים כי לעליית אחאב, המתוארת בפסוקים 41-42, יש משמעות סמלית.

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב. (3 נקודות)

(2) אפשר לראות משמעות סמלית גם במתואר בפסוקים 43-44. הסבר קביעה זו, ובסס

אותה על הכתוב. (3 נקודות)

ד. קרא פסוק 40 שלפניך וגם שמות, ל"ב, 26-28.

שני הנביאים, אליהו ומשה, פעלו להסיר את עבודת האלילים, אך יש הבדל בפעולותיהם.

(1) על פי הפסוקים שקראת, ציין הבדל אחד בין פעולותיו של משה ובין פעולותיו

של אליהו. (3 נקודות)

(2) מהי הסיבה להבדל זה, לדעתך? הסבר. (3 נקודות)

4. קרא דברים, י"ב, 12-1.

דברים, י"ב, 1-12

אֱלֹהֵי הַחֲקִים
וְהַמְשַׁפְּטִים אֲשֶׁר תִּשְׁמְרוּן לַעֲשׂוֹת בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר נָתַן ה' אֱלֹהֵי אֲבֹתֵינוּ לָךְ לְרִשְׁתָּהּ כְּלֵהִימִים אֲשֶׁר-אַתָּם חַיִּים עַל-
הָאָדָמָה: אַבְדָּ תִּאֲבְדּוּן אֶת-כָּל-הַמְקוֹמוֹת אֲשֶׁר עָבְדוּ-שָׁם
הַגִּוִּים אֲשֶׁר אַתָּם וְיֹדְשֵׁים אֹתָם אֶת-אֱלֹהֵיהֶם עַל-הַהָרִים
הָרָמִים וְעַל-הַגְּבוּעוֹת וְתַחַת כָּל-עֵץ רַעֲנָן: וְנִתְּצֹתָם אֶת-
מִזְבְּחֹתָם וְשִׁבְרֹתָם אֶת-מִצְבֹּתָם וְאֲשֵׁרֵיהֶם תִּשְׂרֹפוּן בָּאֵשׁ
וְפָסְלֵי אֱלֹהֵיהֶם תִּגְדְּעוּן וְאֲבַדְתָּם אֶת-שִׁמְם מִן-הַמָּקוֹם הַהוּא:
לֹא-תַעֲשׂוּן כֵּן לַה' אֱלֹהֵיכֶם: כִּי אִם-אֶל-הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחָר
ה' אֱלֹהֵיכֶם מִכָּל-שְׁבִיטֵיכֶם לְשׂוֹם אֶת-שְׁמוֹ שָׁם לְשַׁכְּנוֹ
תִּדְרֹשׁוּ וּבֵאתָ שָׁמָּה: וְהִבַּאתֶם שָׁמָּה עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם וְאֵת
מַעֲשֵׂדֵיכֶם וְאֵת תְּרוֹמַת יִדְכֶם וְנִדְרֵיכֶם וְנִדְבְּתֵיכֶם וּבִכּוֹת
בְּקָרְכֶם וּצְאֻנְכֶם: וְאִכַּלְתֶּם-שָׁם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם וּשְׂמַחְתֶּם
בְּכָל-מַשְׁלַח יְדְכֶם אֹתָם וּבִתְיֵכֶם אֲשֶׁר בֵּרַכְךָ ה' אֱלֹהֶיךָ:
לֹא תַעֲשׂוּן כָּכָל אֲשֶׁר אָנַחְנוּ עֲשִׂים פֶּה הַיּוֹם אִישׁ כֹּל-הַיֹּשֵׁר
בְּעֵינָיו: כִּי לֹא-בִאתָם עַד-עַתָּה אֶל-הַמְּנוּחָה וְאֶל-הַנַּחֲלָה
אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֶיךָ נָתַן לָךְ: וְעַבַּדְתָּם אֶת-הַיִּדֵּן וּיִשְׁבַּתֶּם
בְּאֶרֶץ אֲשֶׁר-ה' אֱלֹהֵיכֶם מִנְחִיל אֶתְכֶם וְהִנֵּחַ לָכֶם מִכָּל-
אֵיבֵיכֶם מִסָּבִיב וּיִשְׁבַּתֶּם-בְּטָח: וְהָיָה הַמָּקוֹם אֲשֶׁר-יִבְחָר ה' אֱלֹהֵיכֶם
בּוֹ לְשַׁכֵּן שְׁמוֹ שָׁם שָׁמָּה תִּבְיֹאוּ אֶת-כָּל-אֲשֶׁר אָנֹכִי
מְצִיָּה אֶתְכֶם עֹלֹתֵיכֶם וְזִבְחֵיכֶם מַעֲשֵׂדֵיכֶם וְתְרֹמַת יִדְכֶם
וְכָל מִבְּחַר נִדְרֵיכֶם אֲשֶׁר תִּדְרֹו לַה': וּשְׂמַחְתֶּם לִפְנֵי ה' אֱלֹהֵיכֶם
אֹתָם וּבְנֵיכֶם וּבְנֹתֵיכֶם וְעַבְדֵיכֶם וְאִמְהֹתֵיכֶם וְהָלֹו
אֲשֶׁר בְּשַׁעֲרֵיכֶם כִּי אֵין לוֹ חֵלֶק וְנַחֲלָה אֶתְכֶם:

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) בקטע שלפניך מתואר חידוש בדרך שבה עובדים את ה'.

ציין מהו החידוש, וכתוב שני שלבים לביצועו.

(6 נקודות)

(2) בחר מן הקטע שלפניך אמצעי ספרותי אחד, הדגם אותו והסבר כיצד הוא מסייע

להדגיש את החידוש. (2 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. (1) יש הטוענים כי החידוש בדרך עבודת ה' התרחש רק בימי יאשיהו. על פי טענה זו,

באיזו שנה לועזית התרחש החידוש? (2 נקודות)

(2) קרא את הקטע שלפניך וגם מלכים ב, י"ח, 19-22.

יש הטוענים כי החידוש בעבודת ה' הנזכר בספר דברים בא לידי ביטוי כבר

בימי חזקיהו. הסבר ובסס טענה זו. (4 נקודות)

ג. (1) קרא גם מלכים א, י"ח, 20-24.

ציין מהי הסתירה בין הנאמר בפסוקים אלה לנאמר בדברים, י"ב, 5-6. (3 נקודות)

(2) אחת הדעות בנוגע לזמן החיבור של ספר דברים פותרת את הסתירה שצינת

בתת-סעיף 1.

ציין מהי הדעה, והסבר כיצד היא פותרת את הסתירה. (3 נקודות)

ד. קרא פסוק 11 בקטע שלפניך.

(1) מהי תפיסת האלוהות הבאה לידי ביטוי בפסוק? הסבר. (4 נקודות)

(2) קרא עזרא, א', 2-4.

האם תפיסת האלוהות בדברים, י"ב, פסוק 11 עולה בקנה אחד עם תפיסת האלוהות

בעזרא, א', 2-4? בסס את דבריך על הקטעים. (2 נקודות)

5. קרא ירמיה, כ"ה, 14-1.

ירמיה, כ"ה, 14-1

א הדֹבֵר אֲשֶׁר-הָיָה עַל-יִרְמְיָהוּ
 עַל-כָּל-עַם יְהוּדָה בַּשָּׁנָה הָרְבִיעִית לִיהוֹיָקִים בֶּן-יֹאשִׁיָּהוּ
 מֶלֶךְ יְהוּדָה הָיָה הַשָּׁנָה הָרִאשִׁית לִנְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ בָּבֶל:
 ב אֲשֶׁר דִּבֶּר יִרְמְיָהוּ הַנְּבִיא עַל-כָּל-עַם יְהוּדָה וָאֵל כָּל-יֹשְׁבֵי
 ג יְרוּשָׁלַם לֵאמֹר: מִן-שְׁלֹשׁ עֶשְׂרֵה שָׁנָה לִיֹאשִׁיָּהוּ בֶן-אֲמוּן
 מֶלֶךְ יְהוּדָה וְעַד הַיּוֹם הַזֶּה זֶה שְׁלֹשׁ וְעֶשְׂרִים שָׁנָה הָיָה
 דִּבֶּר-ה' אֵלַי וְאָדַבֵּר אֵלֵיכֶם אֲשֶׁפִים וְדָבַר וְלֹא שָׁמַעְתֶּם:
 ד וּשְׁלַח ה' אֵלֵיכֶם אֶת-כָּל-עַבְדָּיו הַנְּבִאִים הַשְׂכֵּם וּשְׁלַח וְלֹא
 ה שָׁמַעְתֶּם וְלֹא-הִשְׁתִּיתֶם אֶת-אֲזְנוֹכֶם לִשְׁמָעַ: לֵאמֹר שׁוּבוּ-נָא
 אִישׁ מִדְּרָכּוֹ הָרָעָה וּמִדַּע מַעַלְלֵיכֶם וּשְׁבוּ עַל-הָאֲדָמָה אֲשֶׁר
 ו נָתַן ה' לָכֶם וּלְאֲבוֹתֵיכֶם לְמֶן-עוֹלָם וְעַד-עוֹלָם: וְאֵל-
 ז תִּלְכוּ אַחֲרֵי אֱלֹהִים אֲחֵרִים לַעֲבֹדָם וּלְהִשְׁתַּחֲוֹת לָהֶם
 ח וְלֹא-תַכְעִסוּ אוֹתִי בַּמַּעֲשֶׂה יְדֵיכֶם וְלֹא אֶרֶע לָכֶם: וְלֹא-
 ט שָׁמַעְתֶּם אֵלַי נְאֻם-ה' לְמַעַן הַכְּעִסוּנִי בַּמַּעֲשֶׂה יְדֵיכֶם לָרַע
 לָכֶם: לָכֵן כֹּה אָמַר ה' צְבָאוֹת יְעַן אֲשֶׁר לֹא-
 י שָׁמַעְתֶּם אֶת-דִּבְרֵי: הִנְנִי שֹׁלַח וּלְקַחְתִּי אֶת-כָּל-מִשְׁפָּחוֹת
 י צֶפֶן נְאֻם-ה' וְאֵל-נְבוּכַדְרֶאצַּר מֶלֶךְ-בָּבֶל עַבְדִּי וְהִבְאֵתִים
 יא עַל-הָאָרֶץ הַזֹּאת וְעַל-יֹשְׁבֶיהָ וְעַל כָּל-הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה סָבִיב
 יב וְהַחְרַמְתִּים וְשִׁמַּתִּים לִשְׂמָה וּלְשִׂרְקָה וּלְחִרְבוֹת עוֹלָם:
 יג וְהִאֲבֹדְתִי מֵהֶם קוֹל שִׁשׁוֹן וְקוֹל שִׁמְחָה קוֹל חֲתָן וְקוֹל בְּלָה
 יד קוֹל רִחִים וְאוֹר נֵר: וְהִיתָה כָּל-הָאָרֶץ הַזֹּאת לְחִרְבָּה לִשְׂמָה
 יו וְעַבְדֵי הַגּוֹיִם הָאֵלֶּה אֶת-מֶלֶךְ בָּבֶל שְׁבַעִים שָׁנָה: וְהָיָה
 יז כְּמִלְאוֹת שְׁבַעִים שָׁנָה אֶפְקֹד עַל-מֶלֶךְ-בָּבֶל וְעַל-הַגּוֹי הַהוּא
 יח נְאֻם-ה' אֶת-עוֹנָם וְעַל-אָרֶץ כַּשְׂדִּים וְשִׁמְתִי אֹתוֹ
 יט לְשִׁמְמוֹת עוֹלָם: וְהִבְאֹתִי עַל-הָאָרֶץ הַזֹּאת אֶת-כָּל-דִּבְרֵי
 כ אשר-דִּבַּרְתִּי עָלֶיהָ אֵת כָּל-הַכְּתוּב בַּסֵּפֶר הַזֶּה אֲשֶׁר-
 כא נָבֵא יִרְמְיָהוּ עַל-כָּל-הַגּוֹיִם: כִּי עַבְדֵיכֶם גָּסִי-הֵמָּה גוֹיִם
 כב רָפִים וּמַלְכִּים גְּדוֹלִים וּשְׁלֹמֹתִי לָהֶם כַּפְעֵלָם וְכַמַּעֲשֶׂה
 כג יִדְהֶם:

הַכְּעִסוּנִי

וְהִבְאֵתִי

ענה על סעיף א (חובה).

א. (1) קרא פסוקים 8-14 בקטע שלפניך.

בפסוקים אלה ירמיהו משמיע דברים פסימיים ודברים אופטימיים.

הסבר מה הם הדברים הפסימיים ומה הם הדברים האופטימיים. בסס את דבריך על

הכתוב. (6 נקודות)

(2) קרא גם עזרא, א', 1-2.

הבא מן הקטע בעזרא ראייה המעידה על התגשמות הנבואה של ירמיהו שבקטע

שלפניך, והסבר אותן. (2 נקודות)

ענה על שניים מן הסעיפים ב-ד.

ב. כדי להביע את המסר הנבואי, הנביא מביע את דבריו באמצעות מצלול (פסוקים 9-12)

וציון פרטים המסמלים את שגרת חיי היום-יום (פסוק 10).

(1) הדגם כל אחד מן האמצעים המודגשים בקו. (2 נקודות)

(2) מהו המסר הנבואי המובע באמצעות המצלול, וכיצד ציון פרטים משגרת היום-יום

מחדד את המסר הנבואי הזה? (4 נקודות)

ג. קרא פסוקים 3-7 בקטע שלפניך.

(1) הוכח מפסוקים 3-7 שהתגשמות נבואת הזעם של הנביא היא בלתי נמנעת.

(3 נקודות)

(2) קרא גם ירמיה, ז', 9. ירמיהו מדבר על שני סוגי חטאים. ציין מה הם הסוגים האלה,

וכתוב איזה סוג לדעתך מצדיק חורבן של חברה. הסבר. (3 נקודות)

ד. (1) קרא פסוק 9 בקטע שלפניך.

מהי לדברי הנביא הסיבה למעורבות של בבל בחורבן יהודה? (2 נקודות)

(2) קרא פסוקים 12-14 ואת דברי י' איזנברג שלפניך.

ירמיהו מוכיח את העם על רקע המאורעות הפוליטיים המתרחשים סביבו [...] [ירמיהו

מראה ש]אפשר לקבוע מראש מי ינצח בסיבוב הבא של המלחמה, וגם כמה זמן יארך

נצחונם. כי שבעים שנה הוא משך העונש הצפוי לישראל, ולאחר שישראל יישא את עונשו,

שוב אין לבבל זכות להיות אימפריה, והיא תיפול ותהיה שוממת עולם. לא הפוליטיקה

מוליכה את המוסר, אלא להפך: המוסר הוא הקובע את התוצאות הפוליטיות.

(אתר דעת [2016] איזנברג, י'. בבל או מצרים. אוחר ב-4 ביולי 2016 מ-<http://www.daat.ac.il>)

הסבר על פי דברי איזנברג, מדוע השתנה היחס של ה' לבבל לאחר 70 שנה.

(4 נקודות)

פרק שלישי — נושאי החובה (18 נקודות)

ענה על שלוש מן השאלות 6-9 (לכל שאלה — 6 נקודות).

חוק

6. קרא דברים, כ', 1-8.

א בִּיְתֵאָא לַמִּלְחָמָה עַל־
אִיבֶךָ וּרְאִיתָ סוֹס וְרֶכֶב עִם רֵב מִמֶּךָ לֹא תִירָא מֵהֶם כִּי ה'־
ב אֱלֹהֶיךָ עִמָּךְ הַמַּעֲלֶךְ מֵאֶרֶץ מִצְרַיִם: וְהָיָה בְּקִרְבְּכֶם אֱלֹה־
ג הַמִּלְחָמָה וְנִגַּשׁ הַכֹּהֵן וּדְבַר אֱלֹהֵי עַם: וְאָמַר אֲלֵהֶם שְׁמַע
יִשְׂרָאֵל אַתֶּם קִרְבִּים הַיּוֹם לַמִּלְחָמָה עַל־אִיבֵיכֶם אֱלֹה־יִרְךָ
ד לְבַבְכֶם אֱלֹה־תִירָאוּ וְאֱלֹה־תַחְפֹּזוּ וְאֱלֹה־תַעֲרֹצוּ מִפְּנֵיהֶם: כִּי ה'־
אֱלֹהֵיכֶם הֵהָלַךְ עִמָּכֶם לְהִלָּחֵם לָכֵם עִם־אִיבֵיכֶם לְהוֹשִׁיעַ
ה אֶתְכֶם: וּדְבָרוּ הַשְּׂטֵדִים אֱלֹהֵי עַם לֵאמֹר מִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר בָּנָה
בֵּית־חֹדֶשׁ וְלֹא חָנְכוּ יָלְךְ וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ פְּנֵי־מוֹת בַּמִּלְחָמָה
ו וְאִישׁ אֲחֵר יַחְנֹכֶנּוּ: וּמִי־הָאִישׁ אֲשֶׁר נָטַע כָּרֶם וְלֹא חָלְלוּ יָלְךְ
ז וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ פְּנֵי־מוֹת בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אֲחֵר יַחְלִלֶנּוּ: וּמִי־
ח הָאִישׁ אֲשֶׁר אֲרֻשׁ אִשָּׁה וְלֹא לָקָחָהּ יָלְךְ וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ פְּנֵי־מוֹת
בַּמִּלְחָמָה וְאִישׁ אֲחֵר יִקְחָנָהּ: וַיִּסְפּוּ הַשְּׂטֵדִים לְדַבֵּר אֱלֹהֵי עַם
וְאָמְרוּ מִי־הָאִישׁ הִירָא וְרָךְ הַלֵּבב יָלְךְ וַיֵּשֶׁב לְבֵיתוֹ וְלֹא יָמַס
אֶת־לֵבָב אֲחִיו בְּלִבָּבוֹ:

בקטע שלפניך מצוינים המקרים המזכים במתן פטור מגיוס למלחמה.

א. הסבר מהו המכנה המשותף של שלושת הפטורים הראשונים, ומהו ההסבר לפטור הרביעי.

(3 נקודות)

ב. לדעתך, באיזה מן המקרים מתן הפטור הוא המוצדק ביותר? נמק.

(3 נקודות)

חוכמה

7. קרא איוב, ב', 9.

ט וַתֹּאמֶר לוֹ אִשְׁתּוֹ עֲדָךְ מַחְזִיק בְּתַמְתָּךְ בִּרְךָ אֱלֹהִים וּמַת:

קרא גם בראשית, ג', 1-6. בשני הקטעים האלה אישה מתערבת בנעשה.

א. הסבר מהי המעורבות של כל אחת מן הנשים בקטעים אלה, ומהי מטרת ההתערבות של

כל אחת מהן. (3 נקודות)

ב. על בריאת האישה כותב הרש"ר הירש:

כל עוד האדם לבדו, עדיין העולם שרוי בלא טוב.

[...]

השלמת הטוב היא האישה [...] ורק משנבראה האישה הושלם הטוב.

האם לדעתך, דברי אשת איוב עולים בקנה אחד עם דבריו של הרש"ר הירש? הסבר.

(3 נקודות)

נביאי אמת ושקר

8. קרא ירמיה, כ"ג, 28.

כח הַנְּבִיא אֲשֶׁר־אֶתָּו
חִלּוֹם יִסְפֹּר חִלּוֹם וְאֲשֶׁר דִּבְרֵי אֶתָּו יִדְבֹּר דִּבְרֵי אֱמֶת מֵה־
לִתְבֹּן אֶת־הַדָּבָר נֹאס־הֵ':

א. לפי החלק הראשון של הפסוק, הסבר כיצד אפשר להבחין בין נביא שקר ובין נביא אמת.

(3 נקודות)

ב. כיצד הדימוי שבחלק השני של הפסוק עשוי לתרום להבחנה בין נביא שקר ובין נביא אמת?

(3 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

9. קרא חגי, א', 3-11.

וַיְהִי דְבַר-יְהוָה בְּיַד-חֲגִי הַנְּבִיא
 לֵאמֹר: הֵעֵת לָכֶם אֲתֶם לְשׁוּבַת בְּבִיתְכֶם סְפוּגִים וְהַבֵּית הַזֶּה
 חָרֵב: וְעַתָּה כֹּה אָמַר יְהוָה: צְבֹאוֹת שִׁימוּ לְבַבְכֶם עַל-דְּרֹכֵיכֶם:
 וְרַעְתֶּם הַרְבֵּה וְהָבֵא מַעֵט אָכֹל וְאִין-לְשַׁבְּעָה שְׁתוּ וְאִין-
 לְשַׁכְּרָה לְבוֹשׁ וְאִין-לֶחֶם לוֹ וְהַמְשַׁתֵּפֶר מִשְׁתֵּכֶר אֶל-צִדּוֹר
 נִקְוֵב: כֹּה אָמַר יְהוָה: צְבֹאוֹת שִׁימוּ לְבַבְכֶם עַל-
 דְּרֹכֵיכֶם: עָלוּ הָהָר וְהִבֵּאתֶם עֵץ וּבְנוּ הַבַּיִת וְאַרְצָה-בוֹ וְאֶפְבֹּד
 אָמַר יְהוָה: פָּנֵה אֶל-הַרְבֵּה וְהִנֵּה לְמַעַט וְהִבֵּאתֶם הַבַּיִת
 וְנִפְתַּחְתִּי בוֹ יַעַן מָה נָאֵם יְהוָה: צְבֹאוֹת יַעַן בֵּיתִי אֲשֶׁר-הוּא
 חָרֵב וְאַתֶּם רָצִים אִישׁ לְבֵיתוֹ: עַל-כֵּן עָלִיכֶם כָּלֹא שָׁמַיִם
 מְטָל וְהָאָרֶץ כָּלֹאָה יְבוּלָה: וְאֶקְרָא חֹרֵב עַל-הָאָרֶץ וְעַל-
 הַהָרִים וְעַל-הַדָּגָן וְעַל-הַתִּירוֹשׁ וְעַל-הַיִּצְהָר וְעַל אֲשֶׁר
 תּוֹצִיא הָאָדָמָה וְעַל-הָאָדָם וְעַל-הַבְּהֵמָה וְעַל כָּל-יִגְיעַ
 כְּפִיָּם:

א. קרא גם את הקטע שלפניך מכתובת הגליל של גודיאָה מִלֶּךְ לְגֶשׁ.

[...] ביום שישלח ידו לעבודת הבית, יקרא האל לרוח נושאת גשם שתביא שפע משמים [...],
 ביום בו יונחו יסודות המקדש יבוא שפע על הארץ [...] שמן יזרום בשפע, צמר ישקל בשפע. ביום
 שהמקדש יוקם [...].

(טלשיר, צ' [1994]. חגי. בתוך אנציקלופדיה עולם התנ"ך [כרך תרי עשר ב', עמ' 146]. תל אביב: דודזון-עתי)
 לפי כל אחד מן הקטעים שקראת, הסבר כיצד הקמת מקדש לאל משפיעה על המצב הכלכלי
 של מאמיניו. בסס את דבריך על שני הקטעים. (3 נקודות)

ב. חגי מעודד את העם לשנות את התפיסה בנוגע למקדש. בסס קביעה זו על פסוק 8 בקטע
 שלפניך, והסבר את דבריך. (3 נקודות)

פרק רביעי — נושאי ההרחבה (6 נקודות)

ענה על אחת מן השאלות 10-13 (6 נקודות).

חוק

10. קרא דברים, ט"ז, 18-20.

יח שִׁפְטִים וְשִׁטָּים תִּתֶּן-לָךְ בְּכָל-
שְׁעָרֶיךָ אֲשֶׁר הֵאֱלִיךְ נָתַן לָךְ לִשְׁבִּיטֶיךָ וְשִׁפְטוֹ אֶת-הָעָם
יט מִשְׁפַּט-צֶדֶק: לֹא-תִטֶּה מִשְׁפָּט לֹא תִכִּיר פָּנִים וְלֹא-תִקַּח
כ שָׂחָד בִּי הַשָּׂחָד יַעוֹל עֵינֵי חֲכָמִים וְיִסְלֹף דְּבָרֵי צְדִיקִים: צֶדֶק
צֶדֶק תִּרְדֹּף לְמַעַן תַּחֲיֶה וִירֶשֶׁת אֶת-הָאָרֶץ אֲשֶׁר הֵאֱלִיךְ
נָתַן לָךְ:

על פי החוק, העם נדרש לשמור על ערך מסוים, וייענש אם לא ישמור עליו.

א. מהו הערך, ומה יקרה לעם אם לא ישמור עליו? (2 נקודות)

ב. לדעתך, האם העונש על אי-שמירת הערך שצינת הוא מידתי? נמק. (4 נקודות)

חוכמה

11. קרא איוב, ט', 1-7.

א וַיַּעַן
ב אִיּוֹב וַיֹּאמֶר: אֲמַנָּם יָדַעְתִּי כִּי-כֵן וּמֵה-יִצְדָּק אָנוּשׁ עַם-אֱלֹהִים:
ג אִם-יִחַפֵּן לָרִיב עִמּוֹ לֹא-יַעֲנֶנּוּ אַחַת מִנִּי-אֱלֹהִים: חֲכָם לִבָּב וְאִמִּין
ה בֶּח מִי-הַקְּשָׁה אֱלֹהִים וַיִּשְׁלַם: הַמַּעֲתִיק הָרִים וְלֹא יָדְעוּ אֲשֶׁר
ו הִפְכָּם בְּאִפּוֹ: הַמַּרְגִּיז אֶרֶץ מִמְּקוֹמָהּ וְעִמּוּדֶיהָ יִתְפַּלְצוּן: הָאֹמֵר
לְחָרָם וְלֹא יִזְרַח וּבְעֵד כּוֹכָבִים יַחֲתֹם:

א. רעיו של איוב טוענים נגדו כי לא ייתכן שהאל מעוות את הצדק. הסבר את שתי תשובותיו

של איוב על טענה זו בפסוקים 1-3. (3 נקודות)

ב. באיזו מן התשובות של איוב תומכים פסוקים 4-7? נמק. (3 נקודות)

נביאי אמת ונביאי שקר

12. קרא עמוס, ז', 7-17.

ז כֹּה הִרְאֵנִי וְהִנֵּה אֲדֵנִי נִצֵּב עַל-חֹמֶת אֲנִי
ח וּבִידוֹ אֲנִי: וַיֹּאמֶר ה' אֵלַי מִה-אֶתָּה רֹאֶה עָמוֹס וַאֲמַר
אֲנִי וַיֹּאמֶר אֲדֵנִי הִנֵּנִי שָׁם אֲנִי בִקְרֹב עָמִי יִשְׂרָאֵל לֹא-אֹסִיף
ט עוֹד עֲבוֹד לוֹ: וְנִשְׁמָו בַּמּוֹת יִשְׁחָק וּמִקֵּדְשֵׁי יִשְׂרָאֵל יִחַרְבוּ
י וּקְמַתִּי עַל-בֵּית יִרְבֵּעַם בַּחֶרֶב: וַיִּשְׁלַח אֲמַצְיָה
כ כֹּהֵן בֵּית-אֵל אֶל-יִרְבֵּעַם מֶלֶךְ-יִשְׂרָאֵל לֵאמֹר קִשֹּׁר עָלֶיךָ
עָמוֹס בִּקְרֹב בֵּית יִשְׂרָאֵל לֹא-תוֹכֵל הָאָרֶץ לְהָכִיל אֶת-
יא כָּל-דְּבָרָיו: כִּי-כֹה אָמַר עָמוֹס בַּחֶרֶב יָמוּת יִרְבֵּעַם וַיִּשְׂרָאֵל
יב גָּלָה יִגְלָה מֵעַל אֲדָמָתוֹ: וַיֹּאמֶר אֲמַצְיָה אֶל-
עָמוֹס חַזֵּה לָךְ בְּרַח-לָךְ אֶל-אֶרֶץ יְהוּדָה וְאָכַל-שֵׁם לֶחֶם וְשָׁם
יג תִּנָּבֵא: וּבֵית-אֵל לֹא-תֹסִיף עוֹד לְהִנָּבֵא כִּי מִקֵּדֶשׁ מֶלֶךְ הוּא
יד וּבֵית מַמְלָכָה הוּא: וַיַּעַן עָמוֹס וַיֹּאמֶר אֶל-אֲמַצְיָה לֹא-נָבִיא
אֲנִי וְלֹא בֶן-נָבִיא אֲנִי כִּי-בֹקֵר אֲנִי וּבֹלֵס שִׁקְמִים:
טו וַיִּקְחֵנִי ה' מֵאַחֲרֵי הַצֹּאן וַיֹּאמֶר אֵלַי ה' לָךְ הִנָּבֵא אֶל-עָמִי
טז יִשְׂרָאֵל: וְעַתָּה שְׁמַע דְּבַר-ה' אֶתָּה אָמַר לֹא תִנָּבֵא עַל-
יז יִשְׂרָאֵל וְלֹא תִטֹּיף עַל-בֵּית יִשְׁחָק: לָכֵן כֹּה-אָמַר ה'
אֲשַׁתְּךָ בָּעִיר תִּזְנֶה וּבְנֶיךָ וּבְנֹתֶיךָ בַּחֶרֶב יָפְלוּ וְאֲדָמָתְךָ בַּחֶבֶל
תִּחְלַק וְאֶתָּה עַל-אֲדָמָה טְמֵאָה תָמוּת וַיִּשְׂרָאֵל גָּלָה יִגְלָה
מֵעַל אֲדָמָתוֹ:

א. קרא גם ירמיה, כ', 1-6.

בשני הקטעים בא לידי ביטוי מתח בין הכוהנים ובין הנביאים.

מהי הסיבה למתח זה בכל אחד מן הקטעים? (3 נקודות)

ב. האם לדעתך התגובה של עמוס על דברי אמציה הולמת את תפקיד הנביא? נמק.

(3 נקודות)

תגובות על החורבן ושיבת ציון

13. קרא תהלים, קל"ז.

א על־נְהִירוֹת וּבָבֶל שֵׁם יִשְׁבְּנוּ גַם־בָּכִינוּ בְּזִכְרֵנוּ אֶת־צִיּוֹן: עַל־
 ג עֲרֵבִים בְּתוֹכָהּ תִּלְּיֵנוּ בְּנִדְוֵינוּ: כִּי שֵׁם וְשִׁאלוֹנוּ שׁוֹבֵינוּ
 ד דְּבִיר־שִׁיר וְתוֹלְלֵינוּ שִׁמְחָה שִׁירוּ לָנוּ מִשִּׁיר צִיּוֹן: אֵיךְ נָשִׁיר
 ה אֶת־שִׁיר־הַיְיָ עַל־אֲדָמַת נָכַר: אִם־אֲשַׁכַּח יְרוּשָׁלַם תִּשְׁכַּח
 ו יְמִינִי: תִּדְבֹּק לְשׁוֹנִי וְלִחְפֵי אִם־לֹא אֲזַכֵּרְכִי אִם־לֹא אֶעֱלֶה
 ז אֶת־יְרוּשָׁלַם עַל־רֹאשׁ שִׁמְחָתִי: זָכַר הַיְיָ לִבִּי אֲדוֹם אֵת יוֹם
 ח יְרוּשָׁלַם הָאֲמָרִים עָרוֹ וְעָרוֹ עַד הַיְסוֹד בָּהּ: בְּתִבְבֶּל הַשְׂדוּדָה
 ט אֲשֶׁרִי שִׁישָׁלֶם־לָךְ אֶת־גְּמוּלָךְ שֶׁגִּמְלָתָ לָנוּ: אֲשֶׁרִי וְשִׁיאֲחִי
 וְנִפְּץ אֶת־עַלְלוֹיךָ אֶל־הַסֶּלַע:

היום מקובל להבחין בכמה דרכי התמודדות של יחיד או של ציבור עם אבדן ואבדל:

הכחשה, דיכאון, מיקוח, כעס, השלמה.

במזמור זה באות לידי ביטוי דרכי התמודדות אלה. ציין שלוש מהן, וכתוב כיצד הן באות לידי ביטוי בקטע.

פרק חמישי — קטע שלא נלמד (12 נקודות)

ענה על שאלה 14 — חובה ועל שתיים מן השאלות 15-17 (לכל שאלה — 4 נקודות).

קרא מלכים א, ג', 5-28.

בְּגִבְעוֹן

ה

נִרְאָה ה' אֶל-שְׁלֹמֹה בַּחלוֹם הַלַּיְלָה וַיֹּאמֶר אֱלֹהִים שְׂאֵל
 מֶה אֲתֶנְךָ: וַיֹּאמֶר שְׁלֹמֹה אֶתְּה עֲשִׂית עִם-עַבְדְּךָ דָּוִד אָבִי
 חֶסֶד גָּדוֹל כַּאֲשֶׁר הָלַךְ לִפְנֶיךָ בְּאֵמֶת וּבְצִדְקָה וּבִישׁוּרֵת לִבָּב
 עִמָּךְ וַתִּשְׁמְרֵם-לוֹ אֶת-הַחֶסֶד הַגָּדוֹל הַזֶּה וַתִּתֶּן-לוֹ בֵּן יֹשֵׁב
 עַל-בֶּסֶט פִּיֹּם הַזֶּה: וְעַתָּה ה' אֱלֹהֵי אֶתְּה הַמַּלְכָּה אֶת-
 עַבְדְּךָ תַּחַת דָּוִד אָבִי וְאֶנְכִּי נֶעַר קָטָן לֹא אֲדַע צֶאֱת וּבֹא:
 ח וְעַבְדְּךָ בְּתוֹךְ עַמָּךְ אֲשֶׁר בַּחֲרַת עִם-דָּב אֲשֶׁר לֹא-יִמְנָה וְלֹא
 ט יִסְפֹּר מִרֹב: וְנָתַת לְעַבְדְּךָ לֵב שֹׁמֵעַ לִשְׁפֹּט אֶת-עַמָּךְ לְהִבִּין
 י בֵּין-טוֹב לָרַע כִּי מִי יוֹכַל לִשְׁפֹּט אֶת-עַמָּךְ הַכָּבֵד הַזֶּה: וַיִּטֵּב
 יא הַדָּבָר בְּעֵינֵי אֲדָנִי כִּי שָׁאֵל שְׁלֹמֹה אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה: וַיֹּאמֶר
 אֱלֹהִים אֵלָיו יְעֹן אֲשֶׁר שָׁאֵלְתָּ אֶת-הַדָּבָר הַזֶּה וְלֹא-שָׁאֵלְתָּ
 לְךָ יָמִים רַבִּים וְלֹא-שָׁאֵלְתָּ לְךָ עֹשֶׁר וְלֹא שָׁאֵלְתָּ נֶפֶשׁ אִיבִיךָ
 יב וּשְׁאֵלְתָּ לְךָ הִבִּין לִשְׁמֹעַ מִשְׁפָּט: הִנֵּה עֲשִׂיתִי כַּדְּבָרִיךָ הַנֶּהוּ
 נָתַתִּי לְךָ לֵב חָכָם וְנָבוֹן אֲשֶׁר כָּמוֹךָ לֹא-הָיָה לִפְנֶיךָ וְאַחֲרֶיךָ
 יג לֹא-יָקוּם כָּמוֹךָ: וְגַם אֲשֶׁר לֹא-שָׁאֵלְתָּ נָתַתִּי לְךָ גִּם-עֹשֶׁר גִּם-
 יד כְּבוֹד אֲשֶׁר לֹא-הָיָה כָמוֹךָ אִישׁ בַּמְּלָכִים כָּל-יְמֵיךָ: וְאִם
 טו תִּלְךָ בְּדַרְכֵי לִשְׁמֹר חֻקִּי וּמִצְוֹתַי כַּאֲשֶׁר הָלַךְ דָּוִד אָבִיךָ
 טז וְהֵאֲרַכְתִּי אֶת-יְמֵיךָ: וַיִּקֶן שְׁלֹמֹה וְהִנֵּה חָלוֹם
 ז' וַיָּבֹא יְרוּשָׁלַם וַיַּעֲמֵד וּלְפָנָיו אֲרוֹן בְּרִית אֲדָנִי וַיַּעַל עֹלֹת וַיַּעַשׂ
 טז שְׁלָמִים וַיַּעַשׂ מִשְׁתָּה לְכָל-עַבְדָּיו: אֵז תִּבְאֲנָה
 יז שְׁתֵּים נָשִׁים זָנוֹת אֶל-הַמֶּלֶךְ וַתַּעֲמֹדְנָה לִפְנָיו: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה
 יח הָאֶחָת בִּי אֲדָנִי אֵנִי וְהָאִשָּׁה הַזֹּאת יֹשֶׁבֶת בְּבֵית אֶחָד וְאֶלֶד
 עִמָּה בְּבֵית: וַיְהִי בַּיּוֹם הַשְּׁלִישִׁי לִלְדֹתִי וַתֵּלֶד גִּם-הָאִשָּׁה
 הָאֶחָת וְאֶנְחֵנוּ יַחְדָּו אֵין-זֹר אֶתְּנוּ בְּבֵית זֹלָתִי שְׁתֵּים-אֶנְחֵנוּ
 טז בְּבֵית: וַיָּמָת בֶּן-הָאִשָּׁה הַזֹּאת לַיְלָה אֲשֶׁר שָׁכְבָה עִלָּיו: וַתִּקֶּם

בְּתוֹךְ הַלַּיְלָה וַתִּקַּח אֶת־בְּנֵי מֵאֲצִלִּי וְאֶמְתָּךְ יִשְׁנָה וַתִּשְׁכְּבֵי־הוּ
 כא בַּחֲקִיקָה וְאֶת־בְּנֵה הַמֶּת הַשְּׁכִיבָה בַּחֲקִיקָי: וְאִקֶּם בְּבִקְרָה
 לְהִינִיק אֶת־בְּנֵי וְהִנֵּה־מֵת וְאֶתְּבוֹנֵן אֵלָיו בְּבִקְרָה וְהִנֵּה לֹא־
 כב הָיָה בְּנֵי אֲשֶׁר יִלְדָתִי: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה הָאֲחֵרֶת לֹא לִי בְנֵי הַחֵי
 וּבְנֵךְ הַמֵּת וְזֹאת אֲמַרְתָּ לֹא לִי בְנֵךְ הַמֵּת וּבְנֵי הַחֵי וַתִּדְּבַרְנָה
 כג לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ זֹאת אֲמַרְתָּ זֶה־בְּנֵי הַחֵי וּבְנֵךְ הַמֵּת
 כד וְזֹאת אֲמַרְתָּ לֹא לִי בְנֵךְ הַמֵּת וּבְנֵי הַחֵי: וַיֹּאמֶר
 כה הַמֶּלֶךְ קָחוּ לִי־חֶרֶב וַיָּבֹאוּ הַחֶרֶב לִפְנֵי הַמֶּלֶךְ: וַיֹּאמֶר הַמֶּלֶךְ
 גִּזְרוּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחֵי לְשֵׁנִים וְתִנּוּ אֶת־הַחֲצִי לְאֵחָת וְאֶת־
 כו הַחֲצִי לְאֵחָת: וַתֹּאמֶר הָאִשָּׁה אֲשֶׁר־בְּנֵה הַחֵי אֶל־הַמֶּלֶךְ כִּי־
 נִכְמְדוּ רַחֲמֶיהָ עַל־בְּנֵה וַתֹּאמֶר וּבִי אֲדֹנִי תִנּוּ־לָהּ אֶת־הַיֶּלֶד
 הַחֵי וְהַמֵּת אֶל־תְּמִיתָהּ וְזֹאת אֲמַרְתָּ גַם־לִי גַם־לָךְ לֹא יִהְיֶה
 כז גִּזְרוּ: וַיַּעַן הַמֶּלֶךְ וַיֹּאמֶר תִּנּוּ־לָהּ אֶת־הַיֶּלֶד הַחֵי וְהַמֵּת לֹא
 כח תְּמִיתָהּ הִיא אִמּוֹ: וַיִּשְׁמְעוּ כָל־יִשְׂרָאֵל אֶת־הַמִּשְׁפָּט אֲשֶׁר
 שָׁפַט הַמֶּלֶךְ וַיֵּרְאוּ מִפְּנֵי הַמֶּלֶךְ כִּי רָאוּ כִּי־חֲכָמָה אֱלֹהִים
 בְּקִרְבּוֹ לַעֲשׂוֹת מִשְׁפָּט:

ענה על שאלה 14 (חובה).

14. א. באיזה שלב של מלכות שלמה התרחשו האירועים המתוארים בפסוקים 5-15 בקטע שלפניך? בסס את דבריך על הכתוב. (2 נקודות)
- ב. מהי החשיבות של התרחשות האירועים האלה בשלב זה של מלכותו? (2 נקודות)

(שים לב: המשך השאלות בעמוד הבא)

ענה על שתיים מן השאלות 15-17.

15. קרא פסוקים 16-23 בקטע שלפניך.

הסבר שני גורמים שהקשו על שלמה להכריע במקרה שהובא לפניו. בסס את דבריך על הכתוב.

16. קרא פסוקים 24-27 בקטע שלפניך ואת דברי ל' פליטמן על פסוקים אלה:

פסיקתו של המלך במשפט, שיש לגזור את הילד החי לשניים, מעידה על הבנה פסיכולוגית

עמוקה [...]

(פליטמן, ל' [1994]. משפט שלמה. בתוך אנציקלופדיה עולם התנ"ך [כרך מלכים א, עמ' 41]. תל אביב: דודזון-עתי)

האם לדעתך שלמה מוכיח בפסיקתו "הבנה פסיכולוגית עמוקה"? נמק.

17. יש הטוענים שתיאור המשפט בקטע שלפניך מעיד כי ה' אכן נענה לבקשה של שלמה (פסוק 9).

הסבר טענה זו, ובסס אותה על הכתוב.

בהצלחה!